

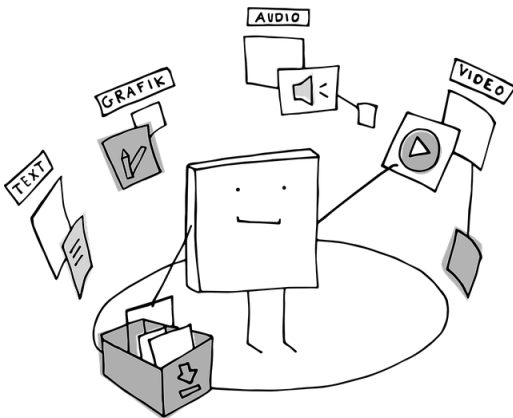

2019/2020. tanév
Országos írásbeli forduló

I. korcsoport, 7-8. évfolyam

Írásbeli feladatlap
MEGOLDÓKULCS

Elért pontszám: / 142 pont

Üdvözlünk, kedves Könyvtárostánár!

Néhány hasznos információ a megoldókulcs ezen változatához:

- A **válaszokat** zöld, vastag betűvel írtuk be.
- A megoldások után zárójelben adtuk meg az item sorszámát.
- Ha többféle válasz is lehetséges, akkor azokat /-rel jelöltük.
- Dőlt betűvel a *kiegészítő magyarázatot* adtuk meg.
- Az aláhúzott kifejezések a **kötelező tartalmi elemeket** jelölik.

A részletes megoldásokat, az elfogadható alternatívák teljes listáját és azok használati magyarázatait az itemes megoldókulcsba írtuk. Kérjük, azokat is tekintse át!

A feladatlaphoz a következő melléklet tartozik:

- Galaktika 345. sz.

A mellékleteket a diákoknak nem kellett visszaadni, azokat megtarthatták.

Támogatók:

Emberi Erőforrások Minisztériuma, Emberi Erőforrás Támogatáskezelő, Nemzeti Tehetség Program
Metropolis Média Group Kft. A Galaktika kiadója
Babilon Kiadó

1.

A robotok népszerűek a sci-fikben, így jól illenek a Galaktika kiadójához. De miért, mióta? Ezt a szerkesztőségi robotizálást magyarázni szeretnék egy hírben. Keress ehhez háttérinformációkat!

a) Mi köze lehet a cseh Karel Čapek (1890-1938) R.U.R. című drámájának ehhez a robotikai fejlesztéshez? Gyorsabban válaszolhatsz a kérdésre, ha böngészve, tallózva olvasod a szócikket, hiszen nem kell a teljes életét végigolvasnod.

x) **Ő használta először a robot szót.** / y) **A dráma robotokról szól.** (1.)

Forrásod pontos bibliográfiai hivatkozása:

cím, (2.) hely, (3.) kiadó, (4.) év (5.) oldalszám (6.)

7. item: *Még egy, a forrásnak megfelelő bibliográfiai hivatkozásba illő adat. Pl.: szerzőség, alcím, kiadás, sorozati cím.*

8. item: *Nem ír oda nem illő adatot. Akkor adható pont, ha válaszolt a kérdésre.*

9. item: *Az adatsorrend, központosítás, helyesírás megfelel valamely elterjedt hivatkozási stílusnak.*

Pl.: x) *válaszra*

Magyar nagylexikon. (2.) Ötödik kötet. C-Csem. (7.) Bp., (3.) Magyar Nagylexikon Kiadó, (4.) 1997, (5.) 91-92. p./91. p. (6.)

Világirodalmi lexikon. (2.) Második kötet. Cam-E. (7.) Budapest, (3.) Akadémiai, (4.) 1972. (5.) 51-53. p./52. p. (6.)

Pl.: y) *válaszra*

Magyar nagylexikon. Tizenötödik kötet. Pon-Sek. Bp., Magyar Nagylexikon Kiadó, 2002, 530-531. p. / 530. p.

Zaicz Gábor (főszerk.): Etimológiai szótár. Magyar szavak és toldalékok eredete. Bp., Tinta, 702. p.

b) Adj számítási feladatokat a robotnak, hogy ő számoljon helyetted! Vedd figyelembe, hogy nem a legfrissebb *Galaktika* szám van a kezdedben! A hiányzó számokat írd be a keretekbe! Használj arab számokat, hogy a robot értse!

$$\text{A magazin } \boxed{\begin{array}{c} 2020 \\ \text{jelen év} \end{array}} - \boxed{\begin{array}{c} 1972 \text{ (10.)} \\ \text{indulásának éve} \end{array}} = x \text{ éves.}$$

$$\text{Ez idő alatt } \boxed{\begin{array}{c} 38 \text{ (11.)} \\ \text{évfolyamok száma} \end{array}} + \boxed{\begin{array}{c} 2020 \\ \text{jelen év} \end{array}} - \boxed{\begin{array}{c} 2018 \text{ (12.)} \\ \text{ennek a számnak} \\ \text{a megjelenési éve} \end{array}} = y \text{ évben jelent meg.}$$

A magazin mely részein található meg a fenti adatok? Nevezd meg szakszerűen!

impresszum/borító (13.)

c) A magazinon tematikai megjelölésként szerepel a sci-fi és a tudományos-fantasztikus kifejezés is. Ezek ugyanazt jelentik vagy csak hasonlót?

ugyanazt (14.)

Bizonyítsd forrással is! Add meg a pontos hivatkozást!

cím, (15.) megjelenési adatok, (16.) év (17.) oldalszám (18.)

19. item: *Még egy, a forrástípusnak megfelelő bibliográfiai hivatkozásba illő adat. Pl.: szerzőség, alcím, kiadás, sorozat.*

20. item: *Nem ír oda nem illő adatot. Akkor adható pont, ha válaszolt a kérdésre.*

21. item: *Az adatsorrend, központosítás, helyesírás megfelel valamely elterjedt hivatkozási stílusnak.*

Pl.: Világirodalmi lexikon. (15.) Tizenkettedik kötet. Rjab-Sez. (19.) Budapest, Akadémiai, (16.) 1972. (17.) 695-701. p. (18.)

Bakos Ferenc (főszerk.) (19.): Idegen szavak és kifejezések szótára. (15.) Bp., Akadémiai, (16.) 2. átd. kiad., (19.) 2002, (17.) 589. p. (18.)

Ez a forrásod milyen kézikönyvtípus? Miért ezt választottad indokold a kézikönyv valamely jellemzőjével!

lexikon/szótár (23.)

d) A sci-finek milyen köze van a világűr témájához? Fogalmazz meg egy kapcsolódási pontot egy-két mondatban!

helyszíne gyakran a világűr (24.)

25. item: *Mondatba fogalmazva, a terjedelmi korlátot betartva.*

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	
21.	
22.	
23.	
24.	
25.	

A versenyző tanuló kódszáma:

2.

A *Galaktika* 26. oldalán olvasható rövid hírből az újabb számban hosszabb írást szeretnének közölni, amiben csak az űrrakéták működéséről írnak. A további források kereséséhez tulajdonneveket és kulcsszavakat adott meg a robot.

Tulajdonnevek	Kulcsszavak
Atlas 5 (26.)	hordozórakéták
Delta IV (27.)	költségvetés
Es'hail-2	műhold (33.)
Falcon 9 (28.)	rakéta-technológia
Florida	szállítmányozás (34.)
Katar	személyzet
Kennedy Űrközpont	tesztrepülés (35.)
NASA	űrhajó
Rocket Lab	üstökös
SpaceX	üzemanyag

a) A tulajdonnevek között húzd alá melyik rakétanévet a hír alapján!

29. item: *nem húzott alá ezeket: Es'hail-2, Florida, Katar*

30. item: *nem húzott alá ezeket: Kennedy Űrközpont, NASA, Rocket Lab, SpaceX*

b) Egy rakéta kimaradt! Mi a neve? **Electron (31.)**

A robot betűrendes listájába melyik név után kell ezt írni?

Delta IV (32.)

c) Az alábbi kulcsszavak közül melyeket adta meg jól a robot? Melyeket érinti a jelenlegi írás? Húzd alá!

36. item: *Nem húz alá oda nem illőt. Amennyiben megoldotta.*

d) A forráskereséshez állíts össze két keresőkérdést a táblázat kifejezéseiből, melyek a rakéták működésével kapcsolatos keresést segítik! Az egyik legalább 2 a másik legalább 3 keresőkifejezést használjon. A kifejezések közötti logikai kapcsolatot karikázd be!

Kulcsszó▼

pl.: **hordozórakéták/
rakéta-technológia (37.)**

mezőkapcsolat:

és vagy de nem
(38.)

Kulcsszó▼

pl.: **üzemanyag (39.)**

mezőkapcsolat:

és vagy de nem

Kulcsszó▼

40. item = a keresőkérdés a rakéták működéséről szól

Kulcsszó▼

tesztrepülés (41.)

mezőkapcsolat:

és vagy de nem
(42.)

Kulcsszó▼

Atlas 5 (43.)

mezőkapcsolat:

és vagy de nem
(44.)

Kulcsszó▼

Falcon 9 (45.)

46. item = a keresőkérdés a rakéták működéséről szól

e) A téma feldolgozásához az online források használatára utasítod a robotot. Miért? Adj meg a téma jellemzőiből kettőt, ami miatt az online források hasznosabbak ebben itt! Indokold is! az alábbiak közül bármelyik jellemző és indok

47-48. item: <i>jellemzők</i>	49-50. item: <i>indokok</i>
- az űrkitatás/űrhajózás gyorsan fejlődő tudomány	a friss anyagok elektronikusan jelennek meg
- a hírjellegű források is fontosak	
- videóanyagok is jellemzik a témát	azok online jelennek meg

f) Miért van szükség a rakéta-technológiára az űrkitatásban? Nevezd meg egy szóval a probléma forrását! Például *A világűr 30 másodpercben* című könyvben találsz választ erre a kérdésre, de más forrás is segíthet. **üzemanyag (51.)**

Pontos bibliográfiai hivatkozás: **cím, (52.) hely, (53.) kiadó, (54.) év (55.) oldalszám (56.)**

57. item: *Még egy, a forrásnak megfelelő bibliográfiai hivatkozásba illő adat.*

58. item: *Nem ír oda nem illő adatot. Akkor adható pont, ha válaszolt a kérdésre.*

59. item: *Az adatsorrend, központosítás, helyesírás megfelel valamely elterjedt hivatkozási stílusnak.*

Pl.: Gifford, Clive: *A világűr 30 másodpercben.* (52.) Bp., (53.) Tessloff Babilon, (54.) 2015, (55.) 52. p. (56.)

26.	
27.	
28.	
29.	
30.	
31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	
39.	
40.	
41.	
42.	
43.	
44.	
45.	
46.	
47.	
48.	
49.	
50.	
51.	
52.	
53.	
54.	
55.	
56.	
57.	
58.	
59.	

3.

Egy lapkiadó szerkesztőségébe sok kézirat érkezik. Ezeket viszont többek között pontosságuk szempontjából is ellenőrizni kell. Ehhez sok adatot kell átnézni. Ez akár lehetne robotizálható.

Az alábbi kéziratban a robot több kifejezést is hibásnak jelölt. Jól tette?

Mitológia és tudomány	
Az univerzum keletkezésének titka mindig is izgatta az emberiséget, és megfejtésére számtalan kozmológia született.	
A monoteista vallások úgy mutatják be Istent, mint világon kívül létezőt, aki egyetlen szavával megteremtí az eget, a földet és a világot.	
A különböző mitológiák különböző módon magyarázzák a világegyetem születését: a skandinávok szerint Ymir testéből jött létre, a japánok szerint egy házaspárnak, Izanaginak és Izanaminak köszönhetjük az első szárazföldet, amit <u>egy csepp vérből (AA)</u> teremtettek, az indiánok szerint pedig egy <u>kígyó segített a Nagy Szellemnek (BB)</u> földet teremteni egy sárgöröngyből.	
Az univerzum kutatásával foglalkozó tudósok pedig többnyire egyetértenek abban, hogy a világegyetem a Nagy Bummal, azaz az ősrobbanással jött létre, mintegy <u>53 700 millió évvel (CC)</u> ezelőtt. Ma már azt is tudjuk, hogy az univerzum azóta is egyre tágul, az univerzum galaxisai egyre távolabb kerülnek egymástól, míg - egyes feltételezések szerint - egyszer csak nem tud majd tovább tágulni, és a gravitáció elkezd visszahúzni az objektumokat, míg minden egy rendkívül nagy sűrűségű pontba zuhan össze. Ezt hívjuk Nagy Reccsnek.	
Az univerzum tágulását <u>Edwin Hubble angol csillagász (DD)</u> fedezte fel 1929-ben, aki a kozmológia egyik úttörője, és akinek életéről a következő számban többet is megtudhatnak!	

A robot már gyűjtött forrásokat az ellenőrzéshez (lásd: 4. feladat).

a) Milyen témakörű könyvek segítenek az ellenőrzésben? A könyvtár szabadpolcain mely szakjelzetek alatt találod ezeket?

Téma	Szakjelzet
mitológia (60.)	290 (61.)
csillagászat (62.)	520 (63.)

b) Ellenőrizd a szövegben aláhúzott részeket! Töltsd ki róluk a táblázatot!

A robot által gyűjtött forrásokból válogathatsz, de természetesen rendelkezésedre áll a könyvtár.

Jelölt adat	Pontos?	Helyesen (ha javítani kell)	Forrás sorsz.	Oldalsz.
AA	nem (64.)	egy csepp (tenger)vízből (68.)	1. (72.) vagyis: Mítoszok...	14. (76.)
BB	nem (65.)	madár (69.)	1. (73.) vagyis: Mítoszok...	16. (77.)
CC	nem (66.)	13 700 (70.)	3. (74.) vagyis: Volt-e...	53. (78.)
			2. (74.) vagyis: Világűr...	12. (78.)
DD	nem (67.)	amerikai (71.)	3. (75.) vagyis: Volt-e...	46. (79.)

c) A hiteles, szakszerű szöveghez irodalomjegyzék is szükséges. Készíts irodalomjegyzéket az ellenőrzéshez használt forrásokból, úgy ahogyan a cikk végén szerepelnie kellene! (Ha kell, folytasd a sort!) Ezt a sorszámot írd a fenti táblázatba!

1. **szerezőség (80.) cím, (81.) hely, (82.) kiadó, (83.) év (84.)**

85. item: *Nem ír oda nem illő adatot. Pl. oldalszám terjedelem helyett.*

Pl.: Ganeri, Anita: (80.) Mítoszok 30 másodpercben. (81.) Bp., (82.) Babilon, (83.) 2017. (84.) 96 p.

2. **szerezőség (86.) cím, (87.) hely, (88.) kiadó, (89.) év (90.)**

93. item: *Nem ír oda nem illő adatot. Pl. oldalszám terjedelem helyett.*

94. item: *Az adatsorrend, központosítás, helyesírás megfelel valamely elterjedt hivatkozási stílusnak.*

Pl.: Gifford, Clive: (86.) A világűr 30 másodpercben. (87.) Bp., (88.) Babilon, (89.) 2015 (90.)

3. Pl.: Klein, Étienne (86.): Volt-e nulladik pillanat? (87.) Bp./h.n. (88.) Babilon (89.) 2017 (90.)

91. item: *Betűrendben sorolja a tételeket.*

92. item: *A fenti táblázatban az iteni tételeket írja, nem a köv. oldalon lévőkét. A feladatban megadottak szerint jár el.*

60.	
61.	
62.	
63.	
64.	
65.	
66.	
67.	
68.	
69.	
70.	
71.	
72.	
73.	
74.	
75.	
76.	
77.	
78.	
79.	
80.	
81.	
82.	
83.	
84.	
85.	
86.	
87.	
88.	
89.	
90.	
91.	
92.	
93.	
94.	

4.

A szerkesztőségi robot egy internetes keresőt használva ezeket a forrásokat gyűjtötte a 3. feladatban lévő szöveg adatellenőrzéséhez. Ha már van egy listánk, akkor egy olvasmányajánló is készülhetne belőle.

a) Jelöld az utolsó oszlopban, hogy **I** = ismeretközlő vagy **SZ** = szépirodalom az adott mű!

b) Ennek bizonyítékaul húzz alá legalább egy itt olvasható információt!

1.		Volt-e nulladik pillanat? Étienne Klein Babilon Gondolj bele! sorozat gyerekeknek	A sorozat szellemi kalandra hív a minket foglalkoztató kérdésekben. Honnan ered a világmindenség? Ahogyan keletkezett, egyszer majd véget is ér? A legkínzóbb kérdéseink a kezdetre vonatkoznak. Mitológiai, vallásos, filozófiai értelmezések (103.) keresik rájuk a választ.	I (95.)
2.		Görög mítoszok - Képes kiadás Robert Graves Európa Könyvkiadó, 1985	Nélkülözhetetlen kalauza tudósoknak és laikusoknak egyaránt a görög mitológia isteneinek, hőszámainak és halandóinak világában. A leghíresebb történeteket (104.) sorakoztatja fel a tudományos kommentárok mellőzésével. (104.)	SZ (96.)
3.		Nemere – Hai: Titok a kráter mélyén. 7. rész. In: Galaktika, 2018. 345. sz., 73-80. p.	A sci-fi (105.) képregény (105.) egy farsangi bulival folytatódik az űrben, ahol az AC mikrokvarkkristályos számítógép is szerepet kap.	SZ (97.)
4.		A Föld 30 másodpercben Anita Ganeri Babilon Kiadó, 2017	30 olyan kérdés a Földről, amely gyerekeket és felnőtteket egyaránt foglalkoztat. Tények, adatok (106.) és magyarázatok , (106.) lendületes, egy szuszra olvasható fejezetekben!	I (98.)
5.		Mítoszok 30 másodpercben - 30 jó sztori a civilizáció hajnaláról, Babilon, 2017	30 jó sztorit foglal össze (107.) a civilizáció hajnaláról mindössze fél percben! Ki teremtette a világot? Hősök és cselszövők, istenek és istennők, szörnyetegek, varázslat, titkok és csodák mind rád várnak!	I (99.)
6.		Csillagképek - Az égbolt felfedezése Klaus M. Schittelhelm Cser Kiadó, 2017	Áttekinthető csillagtérképek , (108.) a csillagképek megtalálását könnyítő közérthető magyarázatok , (108.) valamint a Hold és a bolygók megfigyelésére vonatkozó tanácsok . (108.)	I (100.)
7.		Csillagászati földrajz (109.) a polgári és a felsőbb leányiskolák IV. osztálya számára Szt. István-Társ., 1906	évfolyam 8 ; középfokú oktatás (109.) ; alsó középfokú oktatás ; polgári iskola ; leányiskola ; felsőbb leányiskola ; földrajz tantárgy (109.)	I (101.)
8.		Stephen Hawking Lucy Hawking George és az Ősrobbanás Könyvmolyképző Kiadó Kft., 2013	A <i>George kozmikus kincsvadászatának</i> kalandja (110.) után ebben az ifjúsági regényben (110.) George és barátai harmadszor is nekivágnak a Világegyetemnek. Idegenvezetőnk az izgalmas úton ismét Lucy Hawking, és a világ leghíresebb tudósa, Stephen Hawking professzor lesznek!	SZ (102.)

c) A fentiek közül mely sorszámú tételek szólnak felnőtteknek (is)?

111-112. *item: A következők közül bármelyik kettőért 1-1 item: 2. 3. 6. 4.*

113: *Nem jelöl ide nem illőt. Akkor adható pont, ha válaszolt a kérdésre.*

d) Melyik regény? Vagyis melyik ajánlható egy 10-14 évesnek olvasmányul? **8.** (114.)

e) Melyik kettőt lehet érdekes összehasonlítani, ha két különböző korszak tudományos álláspontját szeretnéd összehasonlítani?

7. (115.) **6./4.** (116.)

f) Írj két érvet a robot programozójának, hogy ha könyvet kell kerestetni, miért könyvtári katalógus és ne egy internetes kereső használatára programozza a robotot! Az érvek a keresésre és/vagy a forrásokra vonatkozzanak!

117-118. *item: az alábbiak közül kettőért*

- a katalógusban egységesített formában minden szükséges adat megtalálható

- a könyvtári katalógus funkciója a könyvek feltárása, visszakeresésének biztosítása / erre való

- a netes keresők nemcsak ellenőrzött adatokat találhatnak meg / a katalógusban csak létező könyvek, ellenőrzött adatai vannak

95.	
96.	
97.	
98.	
99.	
100.	
101.	
102.	
103.	
104.	
105.	
106.	
107.	
108.	
109.	
110.	
111.	
112.	
113.	
114.	
115.	
116.	
117.	
118.	

5.

A *Galaktika* egy nagymúltú kiadvány. Hiteles is. Ezt tudják régi olvasói. De ez látszik is ezen a 345. számon? Az ilyen formai szempontokra is figyelni kell a robotnak. Milyen válaszokat kell adnia, hogy azt mondhassuk, hogy képes ellenőrizni a kiadvány hitelességének, igényességének formai szempontjait?

a) A formai szempontok függenek a dokumentumtípustól. Ez a kiadvány a megjelenés gyakorisága szerint: önálló mű vagy időszaki kiadvány? **időszaki kiadvány (119.)**

b) Jellemezd a kiadványt a kezekben lévő példány alapján! Töltsd ki a táblázatot a helyes válaszokkal! Ha a válasz igen, akkor bizonyítékként a konkrét adato(ka)t is add meg!

Szempont	igen/nem	Konkrétan
A megjelenési év szerepel rajta?	igen (120.)	2018 (121.)
Nyilvántartásba vett lap, vagyis van ISSN száma?	igen (122.)	0133-2430 (123.)
A tartalmáért felelős személyt, vagyis a főszerkesztőt megnevezik?	igen (124.)	Burger István (125.)
A kiadónak vannak munkatársai, azokat megnevezi.	igen (126.)	Írj 3 munkakört, ha igen! 127-129. item az alábbiak közül bármelyikért: - irodalmi szerkesztő - tudományos szerkesztő - olvasószerkesztő - komm. munkatárs - szerkesztőségvezető - adminisztrátor - projektmenedzser
Az ismeretterjesztő írásokban van forrásjelölés.	nem (130.)	

119.	
120.	
121.	
122.	
123.	
124.	
125.	
126.	
127.	
128.	
129.	
130.	
131.	
132.	
133.	

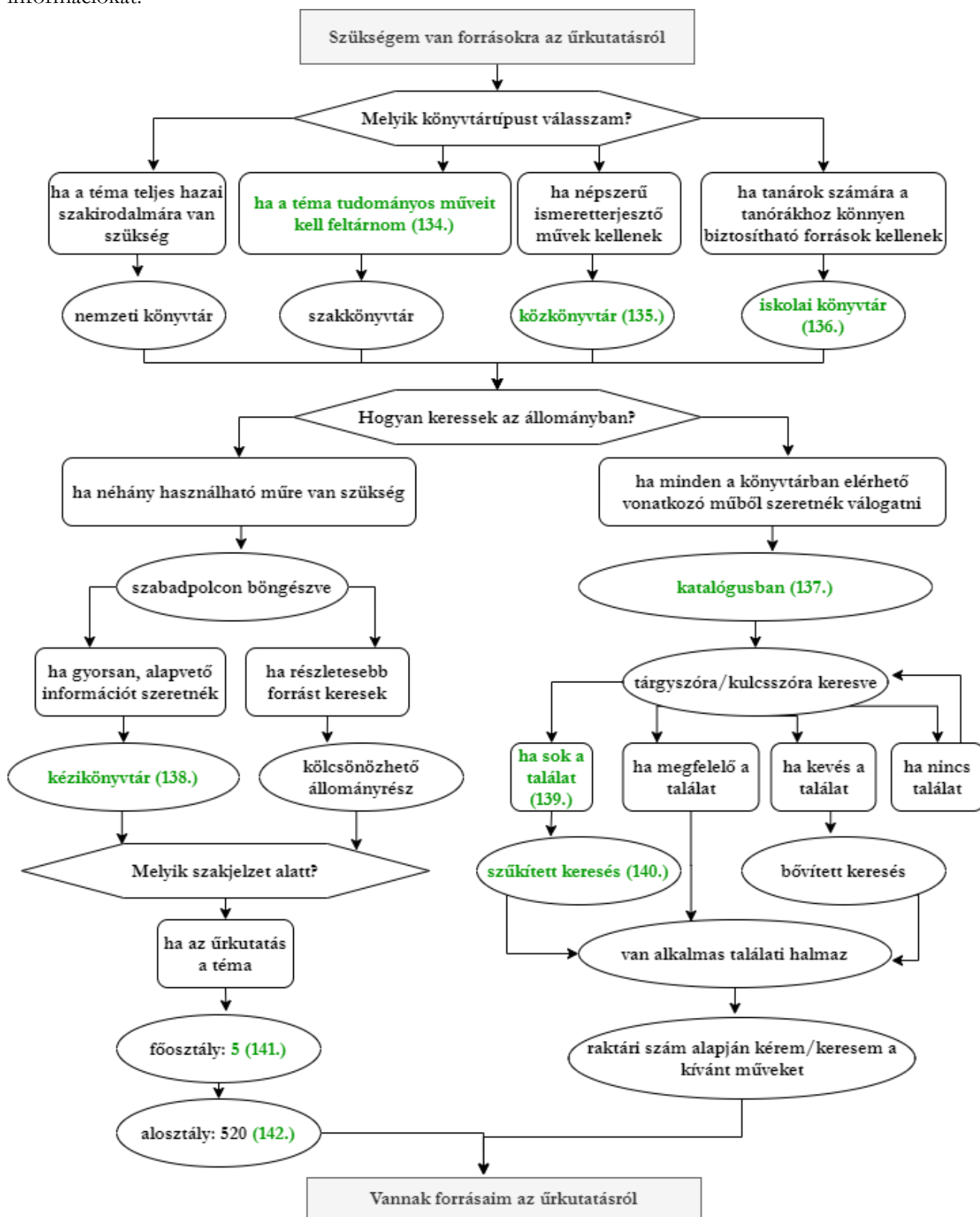
c) Sorolj fel még 3 szempontot, ami segít eldönteni, hogy egy ilyen típusú kiadvány megbízható-e, hiteles-e!

131-133. item: az alábbiak közül bármelyikért adható 1-1 pont:

- van tanácsadó testülete
- a téma szakértői vannak a tanácsadó testületben/szakértőkkel is dolgozik
- írásainak megadja szerzőjét
- szerzőit bemutatja (életrajzi adatok)
- igényes tipográfia

6.

A szerkesztőségben sok esetben lesz szüksége a robotnak könyvtárhasználatra. Segítsd egy folyamatábrával munkáját! Töltsd ki az üres elemeket és írd az elemeken belüli vonalra a hiányzó információkat!

134.	
135.	
136.	
137.	
138.	
139.	
140.	
141.	
142.	

Köszönjük, hogy részt vett ebben a munkában!